

Language Czech

Text

Neodcházejte! Jen se mění. A našim strojem změny je kůrovec

V Národním parku Česká Šumava v jižní části národního parku nacházíme dva zcela odlišné typy lesa. Jeden je pěstovaný (nebo původně bláznivý), svému složením dokáže být velmi pestrý. Odolává mnoha nepříznivým vlivům, kterým je vystaven. V létě snáží dlouhodobě sucha, v zimě tvrdé mrazy.

Původně bláznivý smíšený les v Národním parku Česká Šumava. Foto: Václav Sojka

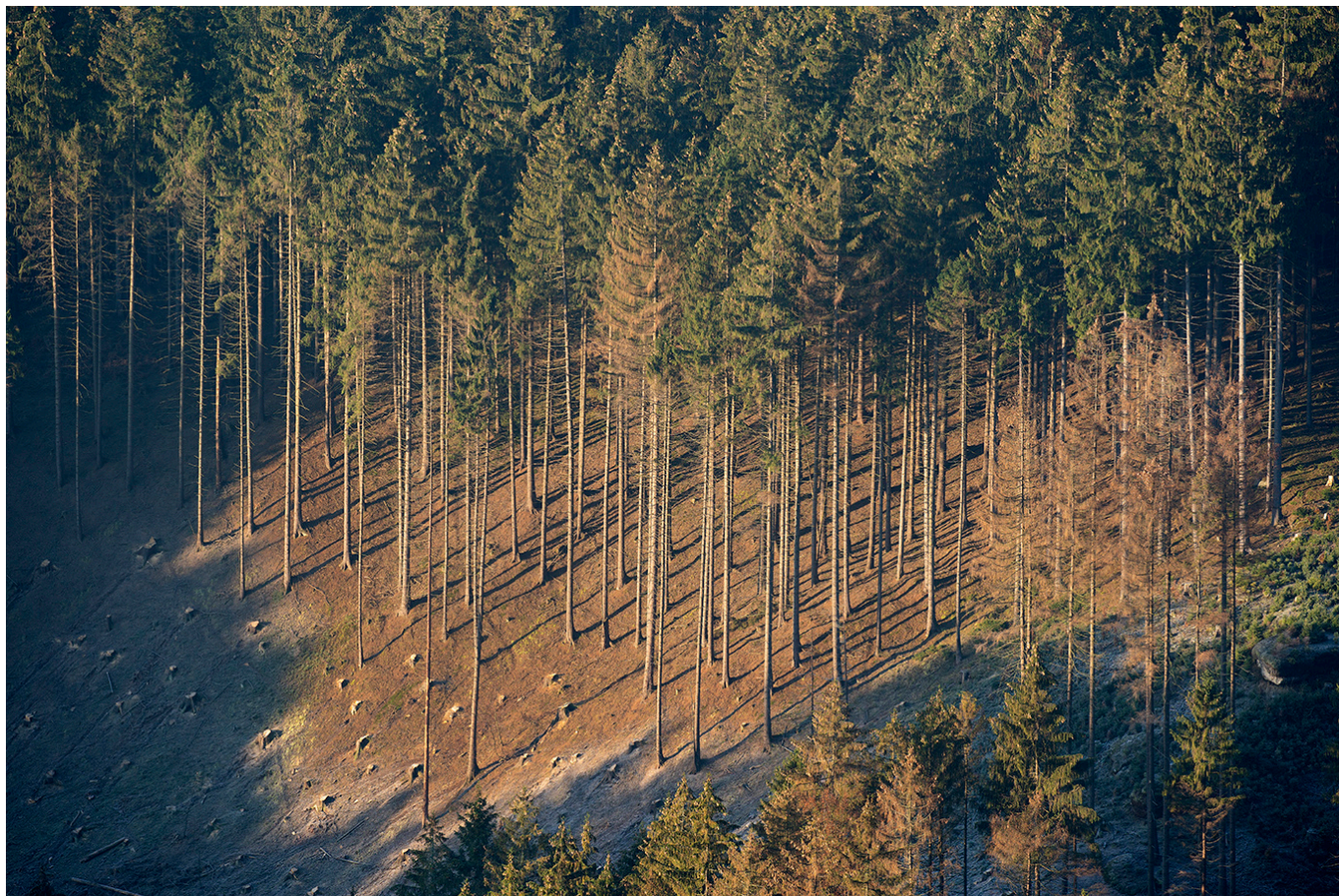
Druhý typ lesa byl v minulosti zakládán lidmi, naposledy ve 20. a 30. letech minulého století po rozsáhlé mniškovské kalamitě, která zdecimovala původně nepěstovaný lidmi založený les. Ve snaze relativně rychle získat dobře zpracovatelné dřevě nechal lesná hospodářství vysázet nově smrkové kultury. Na zdejších nepříliš vhodných stanovištích však byly smrkoviny v 40. letech našim strojem a zřetelně na lidské práci.

Nepřivodná smrková les v Národném parku Česká a v carsko. Foto: Václav Sojka

Chtěli jste mne mět podle vlastních představ. Ale já; jsem ve skutečnosti jiný!

Aby **lovák** v lesích mohl **pohodlně** a bez velké námahy **hospodařit**, musely být **jistě**, **stromy stejného druhu a věku**, co nejrovnější a **pravidelně uspořádané**. Proto pod slovem les chápeme mnohem více lesy kulturní, než ty přirozené.

*Kulturní les - pravidelně uspořádané stromy stejného druhu a stáří, na zemi "čisto".
Foto: Václav Sojka*

Na **přirozené lesy** naopak máme tendenci hledat **skrz prsty**. Mnohdy mluvíme o nepořádku, houštině, **špatných sněhových pohledy** na **odumrající** a dokonce mrtvé **stromy**, tlející dřevo ležící **kolem krájem**. Ale právě to je **skutečná podstata** přirozeného **lesa**. Ještě je pestřejší a vlastněm **špatnějším**.

Přirozený les - pestrá mozaika stromů různých druhů a stářích, bohatá podrost, spousta ležících odumřelých dřev. Foto: Richard Nagel

Vychovali jste mne citlivého a náchylného k nemocem. A pak se museli dlouhé roky bít, a přijde "on"

Samostatnou kapitolou (nejen) v Národním parku Šumavském a v carsko jsou již zmíněné **smrkové monokultury**. Smrk je dřevinou, která vyhovuje chladu a deštivému počasí, proto jej přirozeně **nacházíme** především **v horách**. Přesto **se lidé rozhodli** přestavovat jej i na území šumavského a carska, v názkypných nadmořských výškách a na **rychle vysychajícím písčitém podloží**.

Smrky pÅi nedostatku vody rychle ztrÃ¡cejÃ¡ obranyschopnost: Foto: VÃ¡clav Sojka

MÃ¡lkÃ½ talÃ¡ÅovÃ½ koÅenovÃ½ systÃ©m smrkÅ proto v suchÃ½ch obdobÃ½ch **nedosÃ¡hne k vodÃ½**. Stromy se dostÃ¡vajÃ¡ do stresu. A nejen ony. StrachujÃ¡ se i lidÃ©, protoÅe vÃ¡dÃ¡, Åe **oslabenÃ© stromy** jsou vyhledÃ¡vÃ¡ny lÃ½koÅoutem smrkovÃ½m. **ObÃ¡vanÃ½ âkÅovecâ!** PÅi sebemenÅÃ½m nÃ¡znaku jeho pÅÃ¡tomnosti se jej proto lidÃ© snaÅili co nejrychleji z lesa odstranit.

Usychající smrková 1/2 les je pro lásko 3/4 routa snadnou kořistí. Foto: Václav Sojka

Pak jste pochopili a snažili se mne změnit. Abych byl silnější a zůstal zeleným...

Kulturní smrčiny dělaly od samého vzniku národního parku **starost** i jeho **lesníkům**. Vytvořili **plán**, jak je **postupně přeměňovat** na lesy, které budou **přirozeně bližší**. **Nástrojem** ochránící přirody se staly **motorové pily** a **harvestory**. Cílem bylo pustit do lesa **větší množství světla**, aby se mohly vyvíjet přirozeně dříve v jeho blízkých patrech. A **udržet** tak les **v zeleném stavu** co nejdéle.

Přeměna smrkových monokultur v národním parku za pomoci harvestoru. Foto: Václav Sojka

V ideálním případě by se v národních parcích nemělo téměř vůbec kácet, ale ve smrkových monokulturách českého a válcarska se věci měly jinak. Smrčiny díky tomu řádně a u jejich paty se začal rozvíjet **zárdek nového lesa**. Je třeba přiznat, že **veřejnost** vnímala lesnické zřehy spojené s přeměnou lesů **s nedvěrou**. Ochrana přírody a těžká stroje? To nejde moc dohromady.

Nová½ les vyrá½stajÁc½ ve stÁnu dospÁ½lÁ½ch stromÁ½: Foto: VÁ½clav Sojka

Ale sucho a teplo vÁ½s pÁ½edbÁ½hlo. A á½½oná½½ pÁ½iÁ½el vykonat svÁ½j Á½kol...

Do roku **2017** se smrÁ½iny **daÁ½ilo pÁ½emÁ½Á½ovat** pomÁ½rnÁ½ dobÁ½e, za sedmnÁ½ct let existence ná½rodnÁ½ho parku sprÁ½va **pÁ½etvoÁ½ila zhruba Á½tvrtinu** z nich (a za stejnou dobu nevysadila jedinÁ½ smrk). Ale v roce **2018** se Á½plnÁ½ **zmÁ½nily podmÁ½nky**. V lÁ½tÁ½ nastalo **dlouhodobÁ½ sucho**. TakovÁ½, Á½½e vyschly i ná½kterÁ½ potoky. Tomu navÁ½c pÁ½edchÁ½zely **dvÁ½ vichÁ½ice** á½½ Herwart na podzim 2017 a Friederike na jaÁ½e 2018.

Vyschlá© koryto Brtnická©ho potoka v Náirodnám parku Áeská© Á vÁ½carsko - následek extrémná©ho sucha v roce 2018. Foto: VÁclav Sojka

PÁesto, Á¾e se podaÁilo **smrky poÁkozená© vichÁicemi** ze zÁsahovÁ½ch zÁ³n náirodná©ho parku **odstranit**, vznikly v lesÁch **podmÁnky**, která© **lÁ½koÁ¾routu** smrkovÁ©mu **vyhovujÁ**. Ten pak postupná© napadal dalÁjÁ smrky oslabená© dlouho trvajÁcÁm suchem a vysokÁ½mi letnámi teplotami.

Smrková monokultura jsou náchylná na poškození silnějším větrem (následky jedné z vichřic, které se v letech 2017 a 2019 prohnaly národním parkem). Foto: Václav Sojka

Bojovali jste o máj. Ale pánův roda byla na druhé jeho straně

Správcí národního parku stáje **nezručeli naději**, že se podmínky změní a že tedy je **smysluplné** snažit se rychle **postup** i když rouda smrkového **brzdit**, či dokonce zastavit. Mohlo se **ochladit**, zažít **pršet**. Ale k tomu **nedošlo**...

Oslabené smrčiny začal masivně napadat $I\frac{1}{2}$ ko $\frac{3}{4}$ orout smrkové neboli křovec. Foto: Václav Sojka

Křovec se začal **lavinovitě šířit** do porostů, které byly oslabené nejvíce. **Snahy brzdit** jeho postup pokácením napadených stromů, jejich odkorněním a odvozem z lesa **vedly ke vzniku rozsáhlých holých ploch** v samotném nitru národního parku.

Snaha zastavit lavinovitě šířící se kůrovce v zářehových územích národního parku vedla ke vzniku rozsáhlých holin. Foto: Václav Sojka

A pak jste pochopili, proč potřebuji jen vaši dávku. Umám si pomoci sám...

Standardní metody boje proti kůrovci v klimaticky extrémněm roce 2018 **nevedly k** očekávanému **výsledku**. Pokud by se na půstupu nic nezměnilo a sucho pokračovalo, **vznikaly by další a další holé plochy**, na kterých by obnovu lesa ztěžovaly extrémně stanovištné podmínky. V létě horko a sucho, v zimě mráz.

Jedny z nejuvĕtĕch holin vznikly v Pravĕickĕm a Āernĕm dole. Foto: Vĕclav Sojka

Pĕitom les u vĕnĕkolikrĕjt i pĕĕmo v nĕrodnĕm parku ukĕzal, jak rychle se dokĕe obnovit sĕm. Tĕeba po poĕru u Jetĕichovic v roce 2006. Stojĕcĕ uschlĕ smrky (v Jetĕichovicĕch to byly borovice) pĕi obnovĕ mohou stĕle bĕt k uĕitku. Poskytnou cennĕ stĕn, zabrĕnĕ vysuĕovĕnĕ a pĕehĕvĕnĕ pĕdy a bĕhem postupĕho rozkladu dodajĕ pĕdĕ i vĕiviny.

Po 3/4ji itá u Jetichovic z roku 2006 samovolná a rychle zarůstá lesem. Foto: Václav Sojka

Teď vidíte suché stromy a myslíte si, že jsem mrtvý. A přitom jsem tak plný života!

Lidé při pohledu na odumělé stromy mluví o mrtvém lese. Snad nic není vzdálenějšího skutečnosti. Samozřejmě, **stromy** horního patra lesa oduměly. Samy se však **stávají** životním prostorem pro pestrá zvířata hmyzu a hub. A na hmyz a houby se většinou dají a další druhy.

Zdělňlivě mrtvě les - ve stěnu odumělých stromů - však bujě pěkřvapivě bohatě život. Foto: Věclav Sojka

V podrostu díky stěnu a živěm z odumělých stromů vznikě prostor pro byliny i dřeviny. Semena v pěkřdě na jaěe vzkliěěě a během krětkě doby se podrost zazeleně. A v neposledně řadě je tu ěěasto i stěedně patro lesa, dosud malě stromy, kterě rostly kvěli znaěně měěe zastěněně pomalu, nyně dostěvajě nově impuls pro svěj věvoj.

I suchém les se brzy opět zazelená. Foto: Václav Sojka

Budu zas zdravě a silně. Právě se nadechuji k novému rástku...

Nový les povstane **velmi rychle**. Jeho tvář bude výrazně jiná, a stejně jej jiná cesta, než současně kulturní smrčiny. Na počátku pěstě takzvané **pionérské dřeviny**. Běže, jež i borovice. Postupně **se pěstě dálě**, mezi nimi buky, duby, habry. Někdy je třeba s **drobnou lidskou pomocí**, jako tomu býve v případě **jedlé bělokůch**.

Březy rychle obsadí místo uvolněné odumřelými smrkovými lesem. Foto: Václav Sojka

Jistě se můžeme zaměřit na zánik současných smrčů. Právě tak však můžeme být **svědky zrodu lesa** nového, zdravého a divokého. Takového lesa, které má životněm prostorem pestrého množství druhů a které současně slouží jako místo, na kterém se můžeme těžit ze sledování chodu přírodních procesů.

Přirození se vyvíjející les je plně životem. Foto: Václav Sojka

Nemějte mu to za zlé. Plně okolí, které mu přiroda dala!

Leškorout smrkovec. Poměrně **malý brouk**, jehož jméno skloňujeme snad ve všech pádech. Brouk, jehož se často bojíme, z něj máme **respekt**. Máme jej vinit z toho, že hubá naše smrkové lesy?

Lá½ko¾rout smrková½ nebolí kÁ rovec (skuteĀnĀ; velikost cca 5 mm). Foto: VĀclav Sojka

PlnĀ Ākol, kterĀ½ mu ulo¾ila **PĀĀroda**. VyhledĀvĀ; **oslabenĀĀ smrky** Āi celĀĀ skupiny smrkĀ a zahubĀ je tĀm, Ā¾e po¾ĀrĀ; lĀ½ko, kterĀ½m proudĀ ve stromu Ā¾iviny. V pĀĀhodnĀ½ch podmĀnkĀch se dokĀ;Ā¾e velmi rychle namno¾it (v teplĀ½ch a suchĀ½ch letech vytvoĀĀ a¾ 4 generace roĀnĀ!). ProstĀĀli jsme mu stĀl, a to opakovanĀ. **ZmĀny klimatu** mu takĀĀ hrajĀ do karet. NenĀ tedy divu, Ā¾e **se mu dnes tak daĀĀ**. I lidĀ z nĀj vĀjak mohou mĀt **uĀitek**, vĀdyĀ zĀetelnĀ ukazuje cestu, kterou by se odpovĀdnĀ½ lesnĀk ji¾ nemĀj vydat.

Typická podkorní porážka dřeva smrkového. Foto: Václav Sojka

Â

- 5124 zobrazená

Sekce webu

[Přehled](#)

Source URL: <https://www.npcs.cz/kurovec-lesy-narodniho-parku>